

2584

D. G. P. P. P.

in n. n. n. n.

in n. n. n. n.

244
b-56

1883

4. (D. n. n. n.)

244

Ճ-56 ՃԷՍԻԳԱՅԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՂՕԹՒՐԸ

معارف عمومیہ نظارت جلیہ سنک رخصتیہ
۲۱ جانی الآخر ۳۰۰ و ۱۶ نیسان ۹۹ نومرو ۱۴۸
مصارف آمریقان مسیونر شرکئی طرفندن تسویه اولندرق

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԹԱՐՈՒԹԻՒՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

1883

38629-67

2012

2001

52154-4.4.

ՃԵՍԻԳԱՅԻ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՂՕԹՒՔԸ

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

ՍՐՃԱՐԱՆ ԵՒ ՍՐՃԱՐԱՆԻՆ ՏԵՐԸ

Համեստ և խոր գործին մատուցող անձ մը որոյ անունը և բնակութիւնն անձանօթ էր, վասն զի դուն ուրեք ընտելութիւն և հաղորդութիւն ունէր ուրիշներու հետ, սրճարան բացած էր Լոնտոնի փողոցներէն մէկուն մէջ ուր բարձր կամուրջ մը կայ:

Ձմերուան մէջ օր մը առաւօտուն սրճարանին դուռը եկաւ աղքատ աղջիկ մը, բայց յիշեալ անձը շատ զբաղեալ ըլլալով միտ չէր բռն անոր: Աղջիկը կը նայէր սուրճին և ջութերուն (փիտէ) որ շարուած էին սրճարանին մէջ: Զգեստներն էին հին և պատառատուն, աչուքները սև և պայծառ, և երկայն ու խիտ մազերը խառն ի խուռն թողուած կ'ընէին ուսերուն վերայ: Աղջիկը մանուկ էր հասակաւ, բայց մարմնով նիհար, և վասն զի բոկոսն էր, կ'երեւար թէ շատ կը մտէր, ուստի և ոտուքնե-

րուն մերթ մին և մերթ միւսը վեր առնելով
կը գնէր միւսին վրայ : Սուրճին և շօթերուն
նայեցաւ այնչափ , որ աչուրներն սկսան անօ-
թի անասնոց աչուրներուն պէս փայլիլ , նաև
երեսէն յայտնի էր անօթութիւնը : Յետոյ աւելի
մօտ գնաց սուրճին անոյշ հոտն աւելի մօտէն
առնելու : Անատեն սրճարանին տէրը տեսաւ
զնա , բայց դուրս չըրաւ , դարձեալ իւր գոր-
ծին կը զբաղէր . իսկ աղջիկն աչքը շօթերուն
տնկած՝ կը լիզէր շրթունքը :

Սրճարանին տէրը սովոր էր , առաւօտուն ե-
կող , յաճախորդներուն մեկնելէն ետքը , շուտով
ամանները ժողվել և խանութը դոցելով տուն
երթալ . նաև այս անգամ , երբ յաճախորդք
մեկնեցան , սկսաւ երթալու պատրաստուիլ ,
և այն միջոցին ըսաւ աղջկան մեղմ ձայնով .
« Դուն ալ երթալու ես , շատ կեցար հոս , շուտ
ըրէ , գնա՛ » : Աղջիկը պատասխանեց , « Շատ
աղէկ , տէր , բայց սաստիկ անձրև կու գայ ,
և մայրս մեր տանը դուռը կը պառնայ և բանալին
առած է : Հոս կենալով սուրճին անոյշ հոտն
առնուլ շատ ախորժելի է ինձ , մանաւանդ որ
ոստիկանը հոս չնեղեր զիս , և շատ հանդիստ
կը զգամ . դիտե՛ս՝ ինչո՞ւ համար ոստիկանը
զիս չհալածեր հոս , վասն զի յաճախորդ կը
կարծէ զիս : » Այս ըսաւ , և սկսաւ ծիծաղիլ ,
որպէս թէ կատակ ըրաւ : « Դիտե՛ս թէ , » ըսաւ

սրճարանին տէրը , « դեռ բան մը կերած չես : »
« Այնպէս է , » ըսաւ աղջիկը , « ո՞ւր պիտի գլտ-
նեմ ուտելիք : Դեռ բան մը կերած չեմ , և
պիտի մնամ անօթի , մինչև որ կէս օրուան
ճաշու համար ուտելու բան մը գտնեմ : Դուն
փորձած չես , չես՝ գիտեր անօթութիւնն ինչ
է : » Այս ըսաւ և գլուխը երեքցունելով մեկ-
նեցաւ . բայց այն ինչ տասը քայլ ճամբայ ա-
ռած էր , սրճարանին տէրը կանչեց զնա : Աղ-
ջիկը ետ դառնալով՝ երբ եկաւ սրճարանին
դուռը , սրճարանին տէրը նշանացի հասկցուց
անոր վառարանին քով նստարանին վրայ նըս-
տիլ , և ըսաւ . « Առ այժմ հող նստէ , և սա
հացի կտորուանքը կեր , քիչ մ'ալ սուրճ տամ ,
խմէ , բայց ուրիշ անգամ հոս մի՛ գար . լսե-
ցի՞ր ինչ ըսի , ես մուրացողի ողորմութիւն տա-
լու սովորութիւն չունիմ , և դուն եթէ մու-
րալու եկած ըլլայիր , հաւատա՛ որ իսկոյն ոս-
տիկանով դուրս կը հանէի զքեզ . ի՞նչպէս ,
հիմա կրակին քով հանգչեցա՞ր : »

Աղջիկը որոյ դեռ բերանն էր սուրճը և հացը ,
չկրցաւ բան մը ըսել , այլ քաղցրութեամբ կը
նայէր սրճարանին տիրոջը երեսը : Սրճարանին
տէրը դարձեալ պարապեցաւ իւր գործին ,
սակայն ատեն ատեն աղջկան նայելով կ'երեք-
ցունէր գլուխը :

Քիչ մը ետքը ըսաւ աղջկան , « Անունդ

ինչ է,” բայց իսկոյն, որպէս թէ զղջալով
այն հարցումն ընելուն, ըսաւ. “փողոցները
թափառող տղոց անունը գիտնալ ինծի ի՞նչ
պէտք է:” Սակայն աղջիկը չնայելով անոր այս
խօսքին, ըսաւ, “Անունս ճէսիգա է, բայց ու-
րիշները ճէս կը կոչեն զիս: Եթէ դուն ըլլայիր
ճէս, կեանքէդ չէիր ձանձրանար: Ամէն մարդ
կ’ըսէ, ‘ճէս, սա ըրէ, սա գործը սապէս ըրէ:’
Առաւօտէ մինչև երեկոյ ասոր անոր գործին
ետեէն կը վաղեմ: ‘ճէս, ճէս,’ կ’ըսեն, ‘տար
սա բանն այն ինչ տեղ, այն ինչ տունը,’ իսկ
վարձքս՝ դաւադան կամ ապտակ է:” “Հոս
նայէ, տե՛ս սա,” ըսելով, երբ թեւ վեր ա-
ռաւ և տեղ մը ցուցուց որ կասկարմիր եղած
էր, սրճարանին տէրը շարժելով ի գուլթ՝ դարձ-
եալ գլուխ երերցուց: Աղջիկը խօսքը յառաջ
տանելով, “Երանի թէ կարող ըլլայի,” ըսաւ,
“միշտ հոս կենալ. սակայն դուն ահա կը մեկ-
նիս, և չես ուզեր որ ուրիշ անգամ հոս գամ,
այնպէս չէ:” “Այո,” պատասխանեց սրճարա-
նին տէրը, “հոս դալու չես, սակայն քեզի
բան մը ըսեմ, եթէ խօսք կու տաս շաբաթ մը
չգալ, գալ շաբթու այս օրը կրնաս գալ, բայց
մի անգամ միայն. հիմա ե՛լ, գնա:” “Շատ
աղէկ, տէր իմ,” ըսաւ ճէսիգա, “ահա՛ կ’եր-
թամ, միայն եթէ գործ մը կայ ընելու, հրա-
ման ըրէ, կատարեմ:” Երբ հարցուց, “կրնամ

ամսնները տունդ տանիլ,” սրճարանին տէրը
պատասխանեց, “Ոչ, ոչ, հիմա գնա, և նայէ
որ մինչև շաբաթ մը չերևնաս:” Ճէսիգա,
“Շա՛տ աղէկ, շա՛տ աղէկ,” ըսելով գնաց:
Քիչ մը ետքը սրճարանին տէրը գոցեց խա-
նութը և գնաց իւր բնակարանը:

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՃԵՍԻԳԱՅԻ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆԸ

Սրճարանին տէրը կ’ուզէր և կը սպասէր ա-
մէն առաւօտ աղջկան նիհար և դեղնած դէմ-
քը տեսնել, բայց աղջիկը հաւատարիմ մնա-
լով իւր խոստման, ամբողջ շաբաթ մը չերև-
ցաւ, և երբ շաբաթը լրացաւ, առտու մը
դարձեալ գնաց լուռ և հանդարտ կեցաւ
խանութին առջև, կը նայէր սուրճին և շօթե-
րուն: Այս անգամ դէմքն աւելի աւրած էր,
և հանդերձն աւելի մաշած, և ցուրտէն կը
դողար սաստիկ:

Երբ յաճախորդները ցրուեցան, սրճարա-
նին տէրը նշանացի կանչեց ներս, և աղջիկը
մտնելով նստաւ իւր առաջին տեղը, և իրեն
տրուած սուրճով կերաւ նախընթաց օրուրէն
մնացած հացեր. յետոյ այս բարերար մար-

դուն երեսը նայելով՝ հարցուց. — «Մնունդ ի՞նչ է?» «Մկրտութեան անունս», ըսաւ սըրճարանին տէրը, «Դանիէլ է»:

— «Տէր իմ Դանիէլ, մեր կը բնակիք»:

— «Բաւական է, բաւական է, բնակարանս հարցունել ի՞նչ փոյթ է քեզ, ես քու տեղը հարցուցի՞»:

— «Մի՛ գոռարիք, տէր իմ, ուղեցի դիտնալ թէ ձեզի պէս բարերար անձ մը ուր կը բնակի: Դուք բարի, շատ բարի մարդ էք, այնպէս չէ՞»:

— «Չեմ գիտեր, թերեւ շատ բարի չեմ»:

— «Քաւ լիցի, բարի էք, աղէկ սուրճ կ'եփէք, ձեր շօթերն ես շատ աղէկ են. ես զձեզ կը դիտէի շատ անգամ, այլ դուք չէիք տեսներ զիս: Այո՛, այո՛, գիտեմ որ բարի մարդ էք»:

Դանիէլ կ'ուզէր իւր գործին զբաղիլ, բայց կը խորհէր նաև թէ աղջկան այն գովեստներն ի՞նչ կը նշանակէին, և թէ ստուգիւ բարի էր:

«Աղէկ սուրճ կ'եփեմ», կ'ըսէր մտքէն, «ոստիկանը պատճառ չգտներ զիս նեղելու, ասոնք ճշմարիտ են, բայց ստուգիւ բարի՞ մարդ եմ»: Այս խորհելով սկսաւ ստակները համրել, և հառաչեց, առանց պատասխանելու ճէսիգայի:

Քանի մը ընդէ ետքը դիտմամբ մանր ստակ

մը ձգեց դետինը, և որպէս թէ չիմացաւ, գարձեալ զբաղեցաւ իւր գործին, գիտելով թէ ինչ պիտի ընէր աղջիկը:

Ճէսիգա կեցաւ, իբր թէ չատեսաւ ինկած ստակը, և խօսելու ատենը կամաց մը ոտքը երկնցունելով դրաւ ստակին վրայ, և յառաջ տարաւ խօսքը:

Դանիէլ վշտացաւ որ փոխանակ իւր այնչափ երախտեաց, աղջիկը կը ջանար գողնալ ստակը, և փոխանակ գլխաւ՝ խորհեցաւ յանդիմանել և խանթէն դուրս ընել զնա: Մինչ նա այսպէս կը խորհէր, ճէսիգա կարմրած և արտասուալից, նայեցաւ Դանիէլի երեսը, և խոնարհելով առաւ ստակը գետնէն, և սրբելով տուաւ տիրոջը:

Դանիէլ ծուռ ծուռ նայելով անոր, «Ի՞նչ է այս, ուսա՞ր առիր», ըսաւ: «Այս ստակը ձեռնէ ինկաւ», պատասխանեց ճէսիգա, «և դուք չտեսաք»: Դանիէլ սաստելով ըսաւ. «Ճէսիգա, շիտակ ըսէ, պիտի առնուի՞ր ստակը»: «Տէր իմ», ըսաւ աղջիկը լալով, «կենացս մէջ անգամ մը միայն ստակ անցաւ ձեռքս. այս ստակը ոտքիս մօտ ինկաւ, և մինչ դու չէիր նայեր, ծածկեցի զայն ոտքովս, բայց յիշելով երախտիքը զոր ըրիք ինձի՛ թոյլ տալով ինձ ներս մտնել և տաքնալ, սուրճ տալով խմելու, և այլն, զղջացի որ պահեցի ստա-

կը, և ահա յանձնեցի քեզ, բայց հիմա դուն պիտի արտաքսես զիս, և այլ ևս պիտի չլծուղուս հոս գալ. . . .”:

Գանիէլ դարձեալ իւր գործին պարապելով, բաւական ժամանակ պատասխան չտուաւ. և ճէսիգա դողալով կայնած էր և կը խորհէր թէ՛ սրճարանը հանդարտ տեղ էր, դուրսը ոչ սուրճին քաղցր հոտը կար, ոչ ուտելու հաց, և ոչ հոգացող մը, այլ միայն ցուրտ հով և հալածում: Մինչ այսպէս կը խորհէր, և կը կարծէր թէ Գանիէլ պիտի վռնտէր զնա, Գանիէլ քաղցրութեամբ, “ճէսիգա,” ըսաւ, “եթէ ես քու տեղդ ըլլայի, թերեւ չէի ընել ինչ որ դուն ըրիր. դարձեալ, եթէ կամիս, ամէն շաբթու այս օրս եկու հոս, քեզի սուրճ և հաց կու տամ:” ճէսիգա անոր այս խօսքը տարբեր մտօք առնելով, որպէս թէ ըսել կ’ուզէր, “Եթէ քու տեղդ ըլլայի, ստակը դողնալ չէի մտաբերեր,” թէպէտ հրաման առաւ նորէն գալ, զնաց տրտմութեամբ: Բայց Գանիէլ ըսել կ’ուզէր, “Եթէ ես քեզի պէս աղքատ ըլլայի, ստակը ետ չէի տար:” Աղջկան մեկնելէն ետքը, Գանիէլ երկար ժամանակ կեցաւ և կ’ըսէր ստէպ, “Եթէ ես ըլլայի, այնպէս չէի ընէր:”

ԴԼՈՒԽ ԵՐՐՈՐԴ

ՃԵՍԻԳԱ ԿԸ ՏԵՍՆԵ ԶԴԱՆԻԷԼ ՈՒՐԻՇ ԿԵՐՊԱՐԱՆՕԲ

Այս դէպքէն ետքը ճէսիգա դարձեալ շաբաթն անգամ մը կու գար, Դանիելի հայն ու սուրճը կ'առնուր, երբեմն նաև քիչ մը գործ կ'ընէր, Սակայն Դանիէլ չէր ուզեր թոյլ տալ անոր բան մը հարցունել, կամ սորվեցունել անոր իւր տանը ճամբան: Բայց որովհետև ճէսիգա ամենուն կ'ըսէր իւր բնակութեան տեղը, վնասողը կը կրնար դիւրաւ գտնել անոր տունը: Ճէսիգա կը բնակէր զէշ թաղ մը, ախուի մը վրայ, ուր սանդղովմը կ'ելլուէր և ուր քիչ մը յարդէ ուրիշ բան չկար: Իսկ զբան անոր մայրն ունէր քանի մը կտոր կարասի, ինչպէս աման, վերմակ, բայց չատոնց օղիի առած էր զանոնք: Այս կինն այնպէս չար էր որ, եթէ հնար ըլլար, աղջիկն անգամ կը վաճառէր օղիի համար, բայց ճէսիգա մօրը բեռ չըլլալու համար, մուրալով կամ դրացիներու տունը ծառայութիւն ընելով դժուարաւ կը հանէր իւր հացը, յաճախ մօրմէն և դրացիներէն ծեծ ուտելով և նախատինք լսելով:

Ճէսիգայի Դանիելի հետ առաջին անգամ տեսնուելէն երեք ամիս ետքը, օր մը մայրը գինով տուն կու գայ և անխնայ կը ծեծէ աղ-

Նիկը : Աղջիկը կը փախչի և լալով փողոցին մէջ պտտելու ասենք կը տեսնէ զԴանիէլ որ քան սովորական ձևը տարբեր հագուած կ'երթար անոր առջեւն : Ճէսիգա համարձակեցաւ ձայն տալ Դանիէլի, բայց ետեւէն կ'երթար. և երբ Դանիէլ բանալեալ զոր ձեռքն ունէր՝ բացաւ մեծ դուռ մը և ներս մտաւ, ճէսիգա ևս քիչ մը ետքը մտաւ այն դուռնէն, և տեսաւ ընդարձակ եկեղեցի մը, ամէն դին վայելուչ զարդարուած, դետինը ծածկուած ծանրագին գորգով, չորս դին շարուած բազմոցներ որ մետաքսէ և թաւշէ ծածկոցներով և բարձերով զարդարուած էին. մէկ կողմը կար զարդարուն բեմ մը, և բեմին ետին երգեհոն մը, և մէջտեղը և պատերուն վրայ կանթեղներ կախուած էին :

Դանիէլ այս կանթեղները վառելու համար զբաղելով, չտեսաւ աղջիկը, բայց մինչ ճէսիգա հիացմամբ կը նայէր չորս դին, Դանիէլ ըստ պատահման եկաւ անոր քով, և ապշած մնաց երբ տեսաւ որ մուրացկան աղջիկը որուն սուրճ տուած էր՝ հին հանդերձներով եկած էր հոն : «Աղջիկ, այս ի՞նչ է», ըսաւ, «եւ դնա ասկէ, այս տեղ քեզի համար չէ. մաքուր հագուած տիկնայք և հարուստ մարդիկ միայն հոս կու գան, չուտով եւ, դնա՛ : Բայց ի՞նչպէս եղաւ որ հոս եկար :» Դա-

նիէլեկեղեցւոյն սպասաւորներէն էր, և որպէս
զի ուրիշ մը չլսէր իւր խօսքերը, ցած ձայ-
նով կը խօսէր: Ճէսիգա ըսաւ, «Թողութիւն
կ'ընէք, տէր իմ, մայրս զիս ծեծեց, և ես փո-
ղոց փախայ, ուր զձեզ տեսներով, վաղեցի ձեր
ետեէն և հոս եկայ, և ահա ըստ քո հրամանի
կը թողում կ'երթամ: Սակայն ի՞նչ գեղեցիկ
տեղ է այս, տիկնայք և տեարք հոս ինչո՞ւ
համար կու գան, հաճեցէք ըսել, և անմիջա-
պէս կ'երթամ:»

«Հոս աղօթք կ'ընեն», ըսաւ Դանիէլ:

«Աղօթք ի՞նչ ըսել է», հարցուց աղջիկը:

—«Աղօթք ի՞նչ է չե՞ս գիտեր: Ժողովուրդը
մէկտեղ կու գայ, ոմանք ծուներ կը դնեն, այլք
նստած կը խոնարհեցունեն իրենց գլուխը,
պաշտօնեայն բեմէն ժողովուրդեան իղձը և կա-
րօտութիւններն աղաչանօք կը յայտնէ Աստու-
ծոյ:»

Ճէսիգա մեծ զարմացմամբ գարձեալ հար-
ցուց,

—«Աստուած ո՞վ է, պաշտօնեայ ի՞նչ է,
հոս եկող հարուստները բանի մը կարօտու-
թիւն ունին. ես կը կարծէի թէ անոնք ամեն
բան ունին, և աւելի ունին:»

—«Տես, սա բեմ է. քարոզիչը հոն կե-
նալով կը քարոզէ, և ժողովուրդն այս բազ-
մոյններուն վրայ զորս կը տեսնես՝ կը նստի և

քարոզը մտիկ կ'ընէ, եթէ չնիրհնէ. և սա՝ երգեհոն է զոր երգի ժամանակ կը հարկանեն: Ահա՛, ամէն բան ըսի: Հիմա գնա, քանդի ժողովուրդը կու գայ, և զքեզ հոս տեսներով զիս կը յանդիմանէ. ուստի շուտով գնա, և ուրիշ անգամ մի՛ գար հոս, լսեցի՞ր:”

—“Բայց, Դանիէլ, ես այդ բաները բնաւ չէի գիտեր: Չե՞մ կրնար արդեօք սա անկիւնը պահուիլ:”

—“Ո՛չ, ոչ, կարելի չէ, դուն ոչ գլխարկ ունիս և ոչ կոշիկ, քեզի պէս բիրտ աղջիկ մը ի՞նչ պիտի ընենք հոս: Աղօթքի ժամանակը մօտեցաւ, հիմա ժողովուրդը կու գայ, շուտ ըրէ, գնա:” Ճէսիգա հասկցաւ թէ հնար չ'ը իրեն հոն կենալ, և գնաց դէպի դուռը: Դանիէլ բաւական ժամանակ կը նայէր անոր ետեւէն որ գուցէ դարձեալ ետ դառնար: Ճէսիգա երբ դրան մօտ եկաւ, և տեսաւ թէ ժողովուրդը կը սկսէր գալ, և իրեն ճամբայ չկար դուրս ելլելու, դրան ետին պահուեցաւ: Ներս մտնողները շատ էին. Ճէսիգա դրան ետեւէն կը լսէր տիկնաց մետաքսեայ հանդերձներուն սեսաւիւնը, և կը տեսնէր թաւշեայ թիկնոցներուն փայլուն երեւոյթը: Անգամ մը տիկնոջ մը թաւշեայ թիկնոցը ձեռքով շօշափեց, բայց տիկինը չիմացաւ:

Դանիէլ իւր գործովն զբաղած էր, բայց

սիրտը նեղացած և միտքն անհանդարտ էր աղջկան համար: Դուռը ելաւ, և փողոցը պտտող ոստիկաններուն կը հարցունէր, “Այս ինչ կերպարանքով աղջիկ մի տեսա՞ք:”

Բայց Ճէսիգա դրան ետեւէն էր: Երգեհոնը սկսաւ, և անոր ձայնն այնպէս աղբեց աղջկան սրտին, որ նստաւ և շատ արտասուք թափեց: Յետոյ մտիկ կ'ընէր քարոզչին խօսքերը, բայց բան մը չհասկնալով խորհեցաւ դուրս ելլել, և երբ ոստիկանը որ եկեղեցւոյն դուռը կը կենար՝ քիչ մը անդին գնաց, Ճէսիգա ելաւ գնաց:

Ճամբան եկեղեցւոյն փառաւոր զարդերը և ջահերուն լոյսը միտքը բերեւով, կը կարծէր թէ դրախտէն արտաքսուեցաւ, և տխրութեամբ գնաց իւր տունը:

ԳԼՈՒԽ ԶՈՐՐՈՐԴ

ՃԵՍԻԳԱ ՀԵՌՈՒԷՆ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

Ճէսիգա սորվեցաւ թէ, եթէ եկեղեցին երթալով պահուի դրան ետին, ոչ ոք կ'արգելու զնա, ուստի ամէն կիրակի կ'երթար հոն գաղտ և կը պահուէր դրան ետեւը:

Սորվեցաւ թէ երբ Դանիէլ կը զբաղէր գոր-

ծով, և ոստիկանը ե՛րբ չէր գտնուէր հոն, ուստի ամեն շաբթու կ'երթար և անձայն կը պահուէր դրան ետին: Երբեմն Դանիելի նայելով, և խորհելով թէ անդէտ էր նա իւր հոն դալուն՝ կը խնդար: Վերջապէս ճանչցաւ քարողիչը և անոր երկու աղջիկները: Երբ այս աղջկանց ներս մտնելով երթալ մաքուր բազմոցներուն վրայ նստիլը կը տեսնէր, կ'ըսէր մտքէն հառաչելով, «Ս,յս աղջիկներն ի՛նչ կ'ընեն նստելով այն բազմոցներուն վրայ, ուր ինծի պէս աղտեղի աղջիկ մը կարող չէ երթալ նստիլ:»

Դանիել որ ճէսիդայի եկեղեցին երթալը չէր գիտեր, հանդարտ սրտով կը ղբաղէր իւր գործին: Բայց երբ օրերը երկնցան, և սլաշտօնն սկսաւ կատարուիլ փոխանակ գիշերուան ցորեկը, դժուարին եղաւ ճէսիդայի գաղտ մտնել և պահուիլ. բայց տեղի չմնաց այս դժուարութեան, դադանիքը յայտնուեցաւ սա կերպով: Օր մը մինչ քարողչին աղջիկները կանուխկեկ կ'երթային եկեղեցին, ճամբան տեսան որ աղքատ աղջիկ մը պատուտած և աղտոտ հանդերձներով եկաւ մտաւ եկեղեցին, և զայս տեսնելով զարմացան, և երբ ներս մտան, տեսան որ աղջիկը դրան ետին նստած էր: Երբ քարողչին աղջկանց մին ըսաւ միւսին, «Այեցի, երթամ կանչեմ գլանիէլ»,

Ճէսիգա ոտք ելլելով, «Ն'աղաչեմ, զթա՛»,» և
սաւ, «զիս վռնաւ մի՛ տար, ես աղքատ աղ-
ջիկ եմ, աշխարհիս վրայ այս տեղէն ուրիշ
վայելելու բան մը չունիմ: Շատ անգամ կը
տեսնէի որ այն երկայնահասակ անձին հետ
կու գայիք այս եկեղեցին, բայց չէի կարծեր
երբէք թէ վռնաւ պիտի տաք զիս այս տե-
ղէն: Ես հոս կենալով մարդու ֆնաս չեմ տար,
սակայն եթէ Դանիէլ իմանայ, այլ ևս սուրճ
չտար ինծի:» Երբ այս լսեց քարոզչին մեծ աղ-
ջիկը, «Խեղճ աղջիկ,» ևս, «մենք քեզի ֆնաս
չենք տար, կ'ուղենք հասկնալ միայն թէ ին-
չո՞ւ համար եկած և պահուած ես այս դրան
ետին:» Ճէսիգա պատասխանեց, «Ես նուա-
զարան մտիկ ընել շատ կը սիրեմ, և կը փա-
փաքիմ սորվիլ թէ ի՞նչ է Աստուած, ի՞նչ է
աղօթք: Արդարեւ ձեզի պէս անձանց համար
չինուած է այս տեղը. ես փափաքեցայ գոնէ
անգամ մը ներս մտնել և տեսնել թէ ինչ
կ'ընէք հոս:» Անտուն քարոզչին փոքր աղ-
ջիկն ըսաւ ճէսիգայի. «Եկու, նստէ մեզի հետ:»
Բայց անոր մեծ քոյրը ճէսիգայի հանդերձին
նայելով, չհաճեցաւ, սակայն միւսը բանալով
Աւետարանը զոր ունէր ձեռքը, ցուցուց սա
համարները քրոջը. «Բանդի թէ որ ձեր ժողո-
վոյն մէջ մարդ մը մտնելու ըլլայ որ ունենայ
ոսկի մատանի և փառաւոր հանդերձներ, հոն

աղքատ մ'ալ մանելու ըլլայ աղտոտ հանգերձներսով, և նայիք տնոր վրայ որ փառաւոր հանգերձներ ունի, և ըսէք թէ Դուն հոս նստէ պատուով, և այն աղքատին ըսէք թէ Դուն հող ոտքի վրայ կայնէ, կամ թէ Եկուր նստէ պատուանդանիս քով, ձեր մէջ խտրութիւններ ընող և չար խորհուրդներու դատաւոր չէք ըլլար” (Յակ. Բ. 2-4): Բայց մեծ քողը դարձեալ ըսաւ, “Հիմա ես չեմ գիտեր թէ ինչ ընեմ, Գիրքին հրամանը պարզ է, սակայն աեսներնք մեր հայրը կը հաճի՞ որ այսպէս ընենք: Նախ եկեղեցւոյ սպասաւորին հարցունենք:” Ճէսիգա երբ լսեց զայս, “Կ'աղաչեմ, կ'աղաչեմ,” ըսաւ, “Դանիելի մի՛ խմացունէք, ուրիշ անգամ չեմ գար, ստուգիւ չեմ գար, զիս թող տուէք, խօսք կու տամ որ այլ ևս չաշխատիմ գիտնալ թէ ինչ է Աստուած և ինչ է աղօթք:”

Անատեն մեծ աղջիկը քաղցրութեամբ ըսաւ անոր, “Եթէ Աստուծոյ վրայ տեղեկութիւն չունիս, քեզի սորվեցունել մեր պարտքն է. մեր հայրը քարոզիչ է, եթէ կամիս, մեզի հետ ներս եկու, և հարցունենք մեր հօրը թէ ինչ ընելու ենք:”

—“Դանիել կը տեսնէ՞ զիս:”

—“Հօրմէս ուրիշ մարդ չկայ անոր սենեկին մէջ:”

Անատեն ճէսիգա ըսաւ, “Եթէ այդպէս է, չեմ վախնար, կու գամ,” և երեքն ի միասին երթալով քարոզչին սենեակը՝ զարկին դուռը, և երբ ներսէն ըսուեցաւ, “Հրամայէք,” մտան ներս: —❖❖❖—

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

ՃԵՍԻԳԱ ԿԸ ՄՕՏԵՆԱՅ ԵՐՁԱՆԿՈՒԹԵԱՆ

Օրիորդք երբ սենեակը մտան, քարոզիչը կրակին քով նստած գիրք մը կը կարդար: Էր մարմնով նիհար, բայց սրատես և խոհուն: Ուշադրութեամբ ճէսիգայի նայեցաւ, որպէս թէ կը զննէր մանր անոր վիճակը, և որչափ նայեցաւ անոր, այնչափ աւելի շարժեցաւ ի գութ:

Ճէսիգա քարոզչին կարեկցութեան նշաններէն քաջալերուեցաւ, և երբ քարոզիչն ըսաւ անոր, “Մօտ եկաւ, աղջիկս,” իսկոյն զնայ, և ձեռունները կուրծքին վրայ կեցաւ:

—“Անունդ ի՞նչ է:”

—“Ճէսիգա է, տէր իմ:”

—“Ի՞նչ գեղեցիկ անուն:”

—“Մայրս այս անուամբ կը խաղար թատրոնը, ուստի այս անունը տրուեցաւ նաև ինձ: Դուք քարոզիչ եք:”

—“Այո՛.”

—“Պաշտօնեա՞ն էք հոս:”

—“Այո:”

—“Որո՞ւ պաշտօնեան էք:”

—“Աստուծոյ և մարդոց, նաև քո:”

Ճէսիգա սենեկին զարդարուն պատերուն , քարոզչին երկու աղջկան զեղեցիկ հանդերձներուն և իւր ցնցոտիներուն նայելով , որպէս թէ կը մտէր , իւր պատուտած հանդերձին օձիքը պնդով իրարու վրայ բերաւ ժպտելով : Անոր ժպտելէն քարոզչին ևս աւելի ի դուր շարժեցաւ , այնպէս որ արտասուք եկաւ աչքէն : Բայց ճէսիգա յառաջ տանելով խօսքը , հարցուց , “Աստուած ո՞վ է . երբ մայրս ինծի անէծք կու տար , երբեմն կը յիշէր այս անունը , բայց թէ ինչ ըսել կ’ուզեր , չեմ գիտեր : Դուք գիտէք թէ ո՞վ է Աստուած :” Քարոզչը պատասխան պիտի տար , մինչ Դանիէլ սենեակը մտաւ : Թէպէտ հանդարտ դիմօք մտաւ ներս , երբ տեսաւ զճէսիգա , պապանձեցաւ , երեսը դեղնեցաւ , և ապշած՝ մերթ քարոզչին կը նայէր , և մերթ ճէսիգայի : Քարոզչը դառնալով ճէսիգայի ըսաւ . “Աղջիկս , բեմին քով պարապ տեղ մը կայ , հոն նստէ , եթէ հանդարտ նստիս և մոռնիք ընես , բաւական բան կը ըսես Աստուծոյ վրայ :” Յետոյ Դանիէլի դառնալով ըսաւ . “Առ այս աղջիկը , և տեղ մը

ցուցուր անոր բեմին քով, հոն թող նստի :”
Դանիէլ խակոյն հնազանդելով քարոզչին հրա-
մանին, տեղ մը ցուցուց բեմին քով ճէսի-
գայի : Ճէսիգա այն տեղէն կրնար հարուստ և
գեղեցիկ հագուած տիկիններուն նայիլ, բայց
երբ քարոզիչն սկսաւ պաշտօնը, իւր մտադ-
րութիւնը տուաւ անոր : Եւ թէպէտ շատ քիչ
բան կարող եղաւ հասկնալ, սակայն քարոզչին
քաղցր ձայնը, և գութը որ անոր երեսին վրայ
կը տեսնուէր, այնպէս հաճելի թուեցան այս
աղքատ աղջկան, որ Դանիելի դժգոհութեան
և բարկութեան համար այլ ևս հոգ չըրաւ,
քանզի, ինչպէս ըսինք, բոլոր մտադրութիւնը
տուած էր հասկնալու թէ ի՛նչ է քարոզիչ և
ի՛նչ է Աստուած :

ԳԼՈՒԽ ՎԵՅԵՐՈՐԴ

ՃԵՍԻԳԱՅԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՂՕԹՔԸ

Երբ պաշտօնն աւարտեցաւ, քարոզիչը իւր
աղջիկներուն հետ, նաև զճէսիգա մէկտեղ
առնելով, գնաց իւր սենեակը : Հոն քիչ մը
նստելով հանգչելէն ետքը աղօթեց այսպէս.
“Ով Տէր, սորվեցուր ինձ հովուել քու հօտիդ
այս գառնուկները, օգնէ ինձ և զօրացուր զիս,

որպէս զի կարենամ պարտականութիւններս կատարել:” Յետոյ աղջիկները քովը կայնեցունելով, “Որդեակներ,” ըսաւ, “զՍատուած ճանչնալ դիւրին չէ, գիտենք սակայն թէ, Սատուած մեր Հայրն է, ինչպէս նաև քուկդ. ճէսիդա՛. մեզ ամենքս աւելի կը սիրէ, կը հոգայ, կը խնամէ քան ես իմ զաւակներս:” Երբ զայս լսեց ճէսիդա, “Ո՛հ, ես հայր չունիմ,” ըսաւ: Քարողիչն յառաջ տանելով իւր խօսքը, “Սատուած քու Հայրդ է,” ըսաւ, “և որովհետև ամենագէտ է, գիտէ մարդիկ խորհուրդները: Թէպէտ մենք մարմնոյ աչօք չենք տեսներ զՆա, երբ աղօթք կը մատուցանենք անոր, կը լսէ մեր ձայնը: Նաև ունինք արտօնութիւն խորհրել Սնկէ մեր պիտոյքը:” Սնատեն ճէսիդա իւր հին հանգերձներուն և բոկ ոտքին նայելով, “Արդեօք,” ըսաւ, “ինչպէս կը լսէ մարդուր հագուած գեղեցիկ տղոց աղօթքը, իմ աղօթքս ալ այնպէս կը լսէ:” “Այո՛,” ըսաւ քարողիչը, “հիմա անգամ, եթէ խնդրես ինչ բանի որ կարօտ ես, կը լսէ:” ճէսիդա աչքը սենեկին չորս կողմը պարագոյններէն ետքը, որպէս թէ կը փնտռէր զՍատուած, դոցեց աչուրները և աղօթեց այսպէս. “Ո՛վ Սատուած, կը բաղձամ ճանչնալ զքեզ. եթէ կը հաճիս, տուր սուրճերուն փոխարէնը զոր Դանիէլ ինձ տուած է:” Քարողիչն ի խորոց սրտէ, “Ամէն,”

ըսաւ ճէսիդայի այս առաջին աղօթքին: Նաև անոր աղջիկները զարմանօք կը նայէին ճէսիդայի երեսը:

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

ԴԺՈՒԱՐԻՆ ԽՆԴԻՐՔ

Դանիէլ պաշտօնէն ետքը պատահութիւն չգտաւ ճէսիդայի բան մը ըսելու, սակայն չը գիտնալով քարողիչին հրամանը, միտքը դրաւ պատուիրել աղջկան խստիւ ուրիշ անգամ չգալ եկեղեցին՝ սպառնալով ոստիկանին մատնել զնա եթէ գար: Բայց երբ ճէսիդա սրճարան եկաւ հետեւեալ օրն ըստ սովորութեան, Դանիէլ բան մը չըսաւ անոր: Աղջիկը սկսաւ խօսիլ այսպէս.

—“Դանիէլ, Սատուած սուրճին փոխարէնը տուա՛ւ:”

—“Ի՞նչ, ո՞վ, Սատուած փոխարէնը տուա՛ւ, ի՞նչ կ'ըսես: Ոչ, չտուաւ:”

—“Բայց մի վախնար, կու տայ. ես շատ անգամ խնդրեցի անկէ. և քարողիչն ըսաւ թէ ինչ որ խնդրենք Սատուածմէ, կու տայ մեզի:”

—“Ճէսիդա՛, քարողիչին ըսի՞ր որ ես սրճարան ունիմ:”

—“Ոչ, բայց կիրակի օրունէ հետէ շատ անգամ ըսի Աստուծոյ, և Աստուած պիտի տայ քեզ փոխարէնը:”

—“Ճէսիգա, դուն հլու աղջիկ ես, խօսքս կը բռնես. մարդու չըսես որ ես սրճարան ունիմ, վասն զի մեր եկեղեցւոյն ժողովուրդը հարուստ և պատուաւոր մարդիկ են, թերևս սուրճ եփել և վաճառելը ստորին և անարդ գործ համարելով, դիս պաշտօնէս հանեն:”

—“Եթէ այդպէս է, ինչո՞ւ համար կ'ընես այդ գործը:”

—“Կը տեսնե՞ս այս ստակները, ես այս գործով շատ ստակ կը շահիմ տարին:”

—“Բայց ինչո՞ւ համար կ'ուզես ստակ շահիլ: Շահէ՞ր Աստուծոյ կու տա՞նք:” Դանիէլ դարձեալ խորին մտածութեան մէջ ինկաւ, և մտքէն սա հարցումները կ'ընէր. “Ստուգիւ, ինչո՞ւ համար ստակ շահիլ կը բաղձամ, ինչո՞ւ համար կ'աշխատիմ, մարդ չունիմ, սենեակս այնչափ ստակ ժողովուած կը մնայ. ի՞նչ օգուտ պիտի ընէ. երբէք մարդու բան մը տուած եմ, աւելորդ սուրճէն միայն քիչ մը բան տուի ճէսիգայի, և նա կ'աղօթէ որ Աստուած տայ ինձ փոխարէնը:” Այսպէս խորհելով հանեց բէննի մը որ իբր քսան փարա կ'ընէ, և ճէսիգայի ափը դրաւ, իսկ ճէսիգա մերժեց ըսելով, “Ոչ, ոչ, ես քենէ ստակ չեմ ուզեր.”

կ'ուզեմ որ Աստուած քու բարեացդ փոխարէնը հատուցանէ քեզ:”

—“Այո՛, կը հատուցանէ. Աստուած հաշուոյ օր մը սահմանած է, գիտեմ:”

—“Այդպէ՞ս է, Աստուած հաշուոյ օր ունի՞ւ երբ ես թատրոնը կը խաղայի, կը սպասէի հաշուոյ օրուան, և երբ այն օրը կու գար, կ'ուրախանայի:”

—“Բայց կարծեմ թէ Աստուծոյ հաշուոյ օրուան ուրախութեամբ սպասող շատ քիչ կայ:”

—“Բայց դուն այն օրուան ուրախութեամբ կը սպասես, այնպէս չէ՞:”

Դանիէլ գիտնալով թէ այնպէս չէր, պատասխան չտուաւ: Անոր խիղճն արթնցաւ և զգաց որ հաշուոյ այն մեծ օրը պիտի չկրնար ուրախ ըլլալ:

Երբ ճէսիգա կը մեկնէր, ըսաւ Դանիէլի. “Դանիէլ, եթէ կը հաճիս, վաղը կու գամ, և այս ստակով զօր տուի ինձ, իբրև յաճախորդ սուրճ կը խմեմ: Նաև վստահ եղի՛ր որ դալ կիրակի քարոզչին սուրճի վերաբերեալ խօսք չեմ ընէր:” Այս ըսաւ և ստակն առնելով զնաց ուրախութեամբ:

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՀԻՒՐ ՄԸ

Երբ ձէսիդա իւր թաղը հասաւ, տեսաւ որ քարողիչը բազմութեան մէջ կը կենար. իսկոյն դնաց, բարեւ տուաւ անոր: «Աղջիկս, քու տունդ պիտի դամ», ըսաւ քարողիչը: ձէսիդա անոր հետ դնաց, և ախոռի մը փրած սանդղէն վեր հանելով, հին սենեակ մը տալաւ դնա: Այս սենեկին մէջ ախոռ կամ նստարան չկար, այլ աղիւսներու վրայ դըրուած տախտակ մը՝ նստելու համար: Քարողիչը նստաւ տախտակին վրայ, և ձէսիդա՝ գետինը, և սկսան խօսիլ այսպէս.

«ձէսիդա, այն է ձեր տունը:»

—«Այո՛, տէր, հիմա հոս կը նստինք, ասկէ առաջ մինչ թատրոնը կը խաղայինք, քան զսալադոյն էր մեր բնակարանը: Եթէ մեծնամ և աղէկ խաղալ սորվիմ, թերեւս դարձեալ աղէկ տուն մը կ'ունենանք:»

—«Աղջիկս, դըքզ աղէկ դպրոց մը դնելու համար մօրմէդ հրամանն առնելու եկայ: Ի՞նչ կը կարծես, մայրդ կը հաճի:»

—«Չեմ կարծեր. մայրս չուզեր զրկել զիս, ո՛չ դպրոց և ոչ եկեղեցի, քանզի կը կարծէ թէ դպրոց և եկեղեցի երթալ արդեւք են

Թատրոնի խաղերն աղէկ սորվելու : Մայրս չգիտեր որ ես եկեղեցի կ'երթամ , քանզի կիրակի օրերը գինովցած կը պառկի , և ես առիթ գտնելով կ'երթամ եկեղեցի : Ս.յս խօսքերը մօրմէն գանդատելու մտօք չէր ըսեր , այլ կ'ուզէր իրը հասկցունել :

— « Հիմա ի՞նչ կրնամ ընել քեզի համար , ճէսիդա : »

— « Տէր իմ , բան մը չես կրնար ընել , միայն եթէ թող տաս ինծի գալ կիրակի օրերը եկեղեցիդ , և Աստուծոյ վրայ տեղեկութիւն տաս ինծի , շատ շնորհակալ կ'ըլլամ : Եթէ քու աղջիկներուդ հանդերձներուն պէս մաքուր և գեղեցիկ հանդերձներ տաս ինծի , մայրս կ'առնու հանդերձները , կը ծախէ և օղիի կու տայ : Ս.յո՛ , բան մը չես կրնար ընել : »

— « Մայրդ ո՞ւր է : »

— « Խմելու գնաց , և քանի մը օր ետքը կու գայ տուն , եթէ հոս ըլլայ , զձեզ մօիկ չընէր : Անցեալները մէկը եկաւ հոս անոր խրատ տալու . մայրս սանդղէն վար մկեց զնա : Թատրոնին մէջ մայրս « Կռուարար » կ'անուանեն , և ոչ ոք կը համարձակի անոր բան մը ըսել : »

Քարոզիչը դարձեալ քիչ մը խորհելէն ետքը , ըսաւ , —

“Ճէսիգա, ո՞վ է այն մարդը զոր Դանիէլ կը կոչես:” Ճէսիգա վարանելով պատասխանեց. “Տէր իմ, բարեկամ է, երբեմն սուրճ և հաց կուտայ ինձ: Հարկաւ դուք լսնտոնի բոլոր մարդիկ չէք ճանչնար:”

—“Այո՛, չեմ ճանչնար, բայց այդ բարեկամը սրճարան ունի, և դաւաթ մը սուրճի համար քանի՞ բէննի կ'առնու:”

—“Եթե դաւաթներու համար՝ մէկ բէննի, փոքրերու համար՝ կէս բէննի. նաև շօթ կրնայ առնուիլ մինչև կէս բէննի:”

—“Աղէկ սուրճ և աղէկ շօթ, այնպէ՞ս է:”

—“Աղէկ, շատ աղէկ շօթ և սուրճ:” Ճէսիգա, որպէս թէ շօթերուն համը դեռ բերանն էր, շրթունքը լիզելով ըսաւ այս խօսքը: Քարողիչն ըսաւ Ճէսիգայի. “Այսուհետև իմ հաշուոյս առ սուրճ և շօթ,” բայց երբ Ճէսիգա չհաճեցաւ, “Ուրեմն,” ըսաւ քարողիչը, “ամէն կիրակի շիլին մը (12 բէննի) կուտամ քեզի, և առաջին անգամոր սրճարանը կ'երթաս, աւոր զայն սրճարանին տիրոջը.” և հայեցուածով հասկցուց թէ պիտի խմանար եթէ Ճէսիգա չտար այն ստակը սուրճի համար, բայց յետոյ մեղմ և քաղցր հայեցուածով ըսաւ.

—“Ուրիշ բան կ'ուզե՞ս:”

—“Ոչ, տէր իմ, բան չեմ ուզեր, միայն Աստուծոյ վրայ տեղեկութիւն:”

—“Շատ աղէկ, Աստուծոյ վրայ հիմա քեզի սա միայն կ'ըսեմ. եթէ զքեզ տունս առնում և զաւակ ընեմ ինձ իմ աղջիկներուս պէս, նախ պէտք է որ լուանալ տամ զքեզ և մաքուր հանդերձներ հագցունեմ, այնպէս չէ՞ Սրբ, Աստուած կ'ուզէ զմեզ երկինք առնուլ իրեն քով, բայց մենք որ մեղօք աղտեղեալ ենք՝ ամենեին չենք արժանի:”

Ուստի Աստուած, որպէս զի զմեզ մաքրէ մեղքէ, մեզի արդարութեան հանդերձ հագցունէ, և այսպէս պատրաստէ զմեզ երկնային օթեանաց, իւր Որդին ղրկեց յաշխարհ: Ապա երբ բան մը կը խնդրես Աստուծմէ, պարտիս փրիստոս Յիսուսի անուամբ խնդրել, քանզի Յիսուս է Աստուծոյ որդին:”

Քարողիչն այս խօսքը ըսելէն ետքը, երբ կ'ուզէր երթալ, Ճէսիգա գնաց անոր հետ մինչև մեծ փողոցը, և քարողիչն ըսելով, “Աստուած օրհնէ զքեզ,” կէս շիլին տուաւ անոր, և Ճէսիգա դարձաւ իւր գծով բնակարանը:

Հետեւեալ առաւօտուն Ճէսիգա Դանիէլի սրճարանը երթալով, իբրև յաճախորդ համարձակութեամբ հաց և սուրճ առաւ ստակով, և նախընթաց աւուր դէպքը պատմեց անոր: Դանիէլ տարակուսանաց մէջ մնաց, բայց կ'ըսէր մտքէն. “Եթէ եկեղեցւոյն հոգաբարձուներն իմանալով թէ սրճարան ունիմ զիս

պաշտօնէս հանել ուզեն, կը համոզեմ զանոնք խոստանալով սրճարանը թողուլ,” այսպէս խորհելով փարատեց իւր տագնապը :

ԳԼՈՒԽ ԻՆՆԵՐՈՐԴ

ՃԵՍԻԳԱՅԻ ԱՌԱՋԻՆ ԱՂՕԹՔԻՆ ՊԱՏԱՍԻԱՆԸ

Այսպէս թշուառ ճէսիգա ամէն կիրակի երեկոյ եկեղեցին կ'երթար բոկ և առանց քողոյ կամ գլխարկի : Բայց ժողովատեղին մըտնելէն առաջ, Դանիելի սենեակը կ'երթար, և հոն կը հազնէր վերարկուն զոր քարոզչին աղջիկները տուած էին անոր, և կը դնէր գլխարկը զոր նոյնպէս անոնցմէ տուած էր, ապա կ'երթար կը նստէր բեմին քով . քարոզը և աղօթքը մտիկ կ'ընէր ուշադրութեամբ, և պաշտօնէն ետքը քարոզչէն համառօտ խրատ մը և շիլին մը առնելով կը մեկնէր :

Քանի մը շաբաթ ետքը, օր մը քարոզիչը եռանդեամբ և փափաքանօք մտիկ ընող այս աղքատ աղջիկը չտեսաւ ժողովին մէջ : Դանիել ևս տեսնելով որ աղջիկը յաջորդ օրը չեկաւ սրճարան հաց և սուրճ առնելու, թէև հոգ ըրաւ, բայց անոր վրայ բան մը չըսաւ ուրիշի, և ոչ ուզեց ճէսիգայի տունը հարցունել, այլ «ինձի ի՞նչ փոյթ», ըսելով՝ ջանաց իւր խիղճը հանգարտեցունել, և տուն գնաց :

Այն գիշերը համբերով իւր ստակը ուրախութեամբ տեսաւ որ ունէր աւելի քան հինգ հարիւր լիրա, և հասկցաւ թէ ստակն օր քան զօր կ'աւելնար : Այն շաբաթ այս կերպով անցաւ : Երբ ճէսիգա չերեցաւ նաև յաջորդ կիրակին, թէ քարոզիչը և թէ Դանիել զարմացան :

Պաշտօնէն ետքը քարոզիչը երթալով սենեակը կը հանգչէր, Դանիել դուռը զարկաւ, և երբ ներսէն հրաման տրուեցաւ, դուռը բանալով մտաւ. «Տէր իմ», ըսաւ քարոզչին, «աղքատ աղջիկը չեկաւ, հոգ կ'ընեմ անոր համար, կ'ուզեմ երթալ գտնել զնա, բայց տունը չեմ գիտեր : Դուք կարծեմ գիտէք, քանզի անգամ մը գացիք հոն :» Քարոզիչն յայտնեց անոր թաղը և տունը ուր կը բնակէր ճէսիգա, և ըսաւ. «Աղէկ կ'ընես, Դանիել, նաև ես կ'սկսածի մէջ եմ, ուզեցի երթալ, սակայն այսօր գործերս չատ են, ժամանակ չունիմ :» «Ես կ'երթամ», ըսաւ Դանիել, և եկեղեցի իջնելով՝ կանթեղները մարեց, գործերը կարգի դրաւ, և ըստ բանի քարոզչին, գնաց ճէսիգայի թաղը :

Դանիել մինչ կ'երթար, մեծ հոգի մէջ էր ճէսիգայի համար, վասն զի վերջին անգամ չատ տօգոյն և նիհար տեսած էր զնա. Դանիել ջանաց այս խորհուրդը մաքէն հանել, բայց չկրցաւ :

Երբ հասաւ ճէսիգայի թաղը, մութ փողոցներէ անցնելով մտաւ ախոռը, և սանդղէն ելլելով կեցաւ սենեկին դրան առջև: Ներսը մութ էր, ձայն չկար, և ոչ ոք ըսաւ. «Մտիր.» ուստի կ'ըսէր մաքէն, «Մտնե՞մ ներս թէ թուում երթամ:» Մինչ այսպէս կը վարանէր Դանիէլ, լսեց որ մէկը ներսը սա աղօթքը կ'ընէր, «Ո՛վ երկնաւոր Հայր, դուն ինձ մէկը զրկէ, Յիսուսի անուան և սիրոյն համար:»

Դանիէլ ձայն տուաւ դուրսէն ըսելով, «Ահա եկայ, ի՞նչ կ'ուզես», և վառելով մոմի մը ծայրը զոր իրեն քով ունէր՝ ներս նայեցաւ և տեսաւ որ ճէսիգա գրեթէ մահուան մօտ, գեղնած, փոխանակ վերմակի վրան հին կապերտով պառկած էր յարդի դէզի մը վրայ: Երբ ճէսիգա տեսաւ զԴանիէլ, ժպտելով ըսաւ. «Աղնիւ Դանիէլ, դու ես, Աստուած զրկեց զքեզ:» Դանիէլ նստաւ աղջկան յարդէ անկողնոյն քով, և անոր նիհար ձեռուրներն առնելով իւր ձեռաց մէջ՝ ըսաւ, «Այո՛, Աստուած զրկեց զիս:»

—«Աստուած ի՞նչ ըսաւ քեզի, Դանիէլ,» հարցուց ճէսիգա: «Աստուած» պատասխանեց Դանիէլ, «ըսաւ ինձի. «Ո՛վ մեղաւոր, ես զրկեցի քեզի ողորմելի, աղքատ, անօգնական և անտէր աղջիկ մը որ անոր բարիք ընես, բայց դուն աւելի սիրեցիր քու ստակ-

ներդ քան թէ այն տառապեալ աղջիկը, և չուզեցիր օգնել անոր. եթէ այս գիշեր հոգիդ քենէ պահանջեմ, այն ստակները որ ժողված ես, որո՞ւ պիտի ըլլան:» Այս լսելով պապանձեցայ, քանզի տեսայ թէ Աստուած եկած էր ինէ հաշիւ պահանջել:»

—«Դուն աղէկ մարդ չե՞ս:»

—«Ոչ, ես մեղաւոր եմ. միշտ կ'երթամ Աստուծոյ տունը, բայց ստակի համար, և եթէ համեստ և աշխատասէր եմ, իմ շահուս համար է. և հիմա՝ Աստուած նայելով իմ սրտիս, կը կոչէ զիս Անմիտ, Յիմար: Դուն, ճէսիգա, երկնից համար աւելի պատրաստութիւն ունիս, մինչ ես ամենեւին չունիմ:»

—«Եթէ այդպէս է, ուրեմն ինչո՞ւ համար Աստուծոյ չես աղաչեր որ Յիսուսի սիրոյն համար բարի մարդ ընէ զքեզ:»

—«Վասն զի չեմ կրնար ընել այդպէս. շատ անգամ կ'իրակի օրերը, երբ քարոզիչն աղօթք կ'ընէ, ծուներ կը դնեմ, որպէս թէ կ'աղօթեմ, բայց խորհուրդս միշտ աղօթքի եկող հարուստներուն երջանկութեան վրայ է: Ստակը սիրած եմ՝ այնչափ, որ թերեւս ուզէի քու մահդ մանաւանդ. քան թէ քիչ մը ստակ ծախք ընել: Ո՛հ, ինչ թշուառ մեղաւոր եմ:»

—«Ձե՞ս գիտեր սա խօսքը զոր քարոզիչը կարդաց Սուրբ գիրքէն. «Աստուած այնչափ

սիրեց զաշխարհ, որ մինչև իւր միածին Որդին տուաւ, որ ամէն ով որ հաւատայ անոր՝ չկորսուի, այլ յաւիտենական կեանք ունենայ։”

— «Դ՛նչպէս չեմ գիտեր, շատ անգամ լսած եմ, և լսելով լսելով սիրտս կարծրացած է։ Երբ այն խօսքը լսեցի առաջին անգամ, շատ սիրեցի, բայց հիմա այն խօսքը բնաւ ազդեցում չի ունի չընելու ինծի։”

Ճէսիգա երբ լսեց զայս, իւր ձեռունքները բերաւ կուրծքին վրայ, աշունքները գոցեց, և տենդին սաստկութենէն տոչորեալ շրթամբ ըրաւ սա աղօթքը. «Ո՛վ Տէր, չնորհք ըրէ, Դանիելի սիրտը կակղացուր վասն սիրոյն Յիսուսի. Ամէն»

Երբ այս ըսաւ, բաւական ժամանակ երկուքն ալ լուռ կեցան։ Յետոյ Դանիէլ հանեց վերարկուն, և երբ անով կը ծածկէր հիւանդ աղջիկը, յիշեց Սուրբ գիրքին սա խօսքը, «Ուրովհետեւ այս իմ եղբայրներուս պինդ պըղտիկներէն մէկուն ըրիք, ինձ ըրիք։” Այսպէս հիւանդ աղջկան խնամ տանելու առթիւ, կալ զացաւ Դանիելի սիրտը, և ըսելով, «Աստուած, ողորմէ ինձ մեղաւորիս,» սիրով դարձաւ իւր փրկչին Յիսուսի։

ԳԼՈՒԽ ՏԱՄՆԵՐՈՐԴ

ԱՏՈՒԵՐ ՄԱՀՈՒ

Դանիէլ այն գիշեր հիւանդին քով մնաց, և առաւօտուն սրճարան չերթալով, երբ դրացիներէն ստուգեց թէ ճէսիգայի մայրը փախած էր, կառք մը բռնեց և իւր սենեակը տարաւ հիւանդը։ Հոն բժիշկ մը կանչելով պատուիրեց անոր ամեն միջոց գործածել աղքատ աղջիկն առողջացնելու, յետոյ նամակ գրեց քարողչին այսպէս.

Տէր իմ,

Եթէ ժամանակ ունիք բնակարանս գալու, հոս կը գտնէք ճէսիգա։ Մահացու տենդէ մը բռնուած գտնելով զնա, տունս բերի։ Հիմա հիւանդը նայելու զբաղած եմ, և չեմ կրնար ձեզի գալ։ Ողջ լերուք,

Դանիէլ Սարգիսի։

Փարոզին առնելով այս նամակը, թողուց ամէն գործ և գնաց Դանիելի տունը։ Երբ դուռնէն ներս մտաւ, նախ տեսաւ ճէսիգայի նիհար և տենդին սաստկութենէն դեղնած երեսը։ Իսկ Դանիէլ աղջկան քով նստած էր, և իւր հաշիւները կը քննէր։ Ճէսիգա երբ իմացաւ քարողչին գալը, կարմրեցաւ. «Բարե-

եկիք տէր իմ,” ըսաւ, “Հայրն Աստուած տը-
ւաւ ինչ որ խնդրեցի, միայն Դանիելի սուր-
ճին և շօթերուն փոխարէնը չտուաւ:” Դա-
նիէլ իսկոյն պատասխանեց. “Ոչ, փոխարէնը
հազար անգամ տուաւ, քանի մը գաւաթ
սուրճի փոխարէն, հոգիս պարգևեց ինձ: Շատ
տարիներէ հետէ պաշտօնի և աղօթից կը յա-
ճախէի և ամէն մարդ զիս հաւատացեալ կը
կարծէր, բայց ես կորուսեալ էի հոգւով:”
Քարողիչը լսելով զայս ըսաւ. “Ես ալ զքեզ
հաւատացեալ կը կարծէի:” Դանիէլ պատաս-
խանեց, “Այո՛, այնպէս է. նաև ուրիշ խօսք
մը պիտի ըսեմ. տասը տարի է որ սրճարան
ունիմ, և որովհետեւ մեր ժողովուրդը հա-
րուստ և պատուաւոր է, չուղեցի յայտնել
այս գործը, որ գուցէ եկեղեցւոյ սպասաւո-
րութենէն հանուիմ: Ես կու տայի նաև ճէ-
սիգայի սուրճ և հաց:”

“Դանիէլ, այս ամէնալու բան մը չէ,” ըսաւ
քարողիչը:

—“Այո՛, տէր իմ, զիտեմ, բայց երբ այս
աղջիկը սուրճ խմելու համար սրճարանս կու
գար, շատ անգամ կ’ընէր սա հարցումները,
‘Դանիէլ, կը սիրե՞ս զՅիսուս. ուրա՞խ ես որ
Աստուած քու Հայրդ է: Դանիէլ, որչափ յա-
ռաջ կ’երթանք, այնչափ կը մօտենանք ար-
քայութեան, այնպէս չէ՞. բոլոր ստակդ կու

տա՞ս Աստուծոյ:’ Այս վերջին հարցումը զիս
չատ անհանդիստ կ’ընէր: Ահա՛ մինչ հոս նըս-
տած եմ հիւանդին քով, դարձեալ կը համ-
րէի ստակս. ունիմ իբր 500 լիրա:

Աղօթքըրի Աստուծոյ, ըսելով. ‘Այս աղջիկը
մի առնուր, բոլոր այս ստակը կը նուիրեմ
քեզ:’” Ճէսիգա Դանիելի այս խօսքը լսելով
քիչ մը ոգի առաւ, և տկար ձայնիւ աղօթեց
այսպէս. “Ո՛վ Հայր որ յերկինս ես, խնդրեցի
քեռն որ զիս երկնային օթեանդ ընդունիս,
բայց եթէ աշխարհի վրայ մնալով կրնամ Դա-
նիելի օգուտ մը ընել, չնորհէ ինձ ժամանակ
մը ևս մնալ հոս, Յիսուսի անուան համար,
Ամէն:” Աղօթքէն ետքը երկուքն ալ կարող
չեղան խօսիլ, և ատեն մը լուռ կեցան իրենց
աչուքները գոց: Յետոյ քարողիչն աչքը վեր-
ցունելով ճէսիգայի երեսը նայեցաւ, և տե-
սաւ որ նեղութեան և տագնապի նշաններն
անցած էին, և դէմքին վրայ հանդարտութիւն
կար: Քարողիչը զիտնալով թէ մահուան մօտ
այսպէս կ’ըլլայ երբեմն, կարծեց թէ մահուան
քուն էր այն, բայց բռնելով հիւանդին ձեռ-
ուքները, տեսաւ որ տաք էին և երակը հան-
դարտ կը զարնէր, ուստի դարձաւ Դանիելի
և ըսաւ. “Աղջիկը մեռած չէ, այլ կը քնա-
նայ:” Եւ արդարեւ ճէսիգա այն ժամանակէն
սկսաւ արագ արագ առողջութիւն գտնել: Եւ

Դանիէլ ամենայն շնորհակալութեամբ որդե-
գիր ըրաւ զնա իրեն ։ Երբ ճէսիգա առողջա-
ցաւ , սկսաւ իւր ծերունի հօրը օգնել այլ և այլ
գործերու մէջ ։ Բայց անոր առաւել սիրելի
գործն էր աւել զեկեղեցին , մաքրել բեմին
փոշիները և երեկոյեան կանթեղները վառել ։
Կիրակնօրեայ պաշտաման կը գտնուէր միշտ ,
և երբ պաշտօնեայն կենաց խօսքը կը քարո-
զէր , սա մեծ ուրախութիւնն ունէր որ , եթէ
ոչ այլք , գէթ ճէսիգա ուշադրութեամբ մտիկ
կ'ընէր քարոզը ։ Քարոզիչը կը զգար թէ խօսքը
զոր կը քարոզէր՝ հոտ էր մահուանէ ի կեանս ,
և շատ անգամ կը յիշէր ճէսիգայի առաջին
գալուստը և առաջին աղօթքը ։

<< Ազգային գրադարան

NL0029435

Amey